

เพลงลูกทุ่ง สาวเพชรบุรี ลาสาวแม่กลอง ลาสาวโพธาราม นีราศรักันครปฐม
หนึ่งในดำเนิน: บทวิเคราะห์ว่าด้วยเพลงกับมิติเชิงพื้นที่ดนตรี และการสื่อสาร*
MISS PETCHABURI, LA SOA MAE KLONG, MISS PHOTHARAM: ANALYSIS OF
COUNTRY SONGS FOR AREA DIMENSION, MUSIC AND COMMUNICATION

พิเชฐ ทังโต

Pichet Tangto

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkomrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: raphind@yahoo.com

บทนำ

บทความวิชาการเรื่องเพลงลูกทุ่ง สาวเพชรบุรี ลาสาวแม่กลอง ลาสาวโพธาราม นีราศรักันครปฐม หนึ่งในดำเนิน : บทวิเคราะห์ว่าด้วยเพลงในมิติเชิงพื้นที่ ดนตรี และการสื่อสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สะท้อนคิดบริบทในเพลง ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเรียบเรียงเป็นบทความวิชาการ

ผลการศึกษาพบว่า เพลงสาวเพชรบุรี ลาสาวแม่กลอง ลาสาวโพธาราม นีราศรักันครปฐม หนึ่งในดำเนิน เป็นเพลงลูกทุ่งที่สะท้อนบริบทเชิงพื้นที่ที่ว่าด้วยประวัติ คมนาคม วัฒนธรรม ความเชื่อ และศาสนา รวมถึงอารมณ์ในเพลงที่ผู้แต่งสะท้อนถึงความประทับใจ ความรักระหว่างชายหนุ่มหญิงสาว และเหตุการณ์ บุคคล พื้นที่ที่อยู่ในวิถีของเพลงนั้น นอกจากนี้เพลงยังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารผ่านวิถีของเพลง ดนตรี และทัศนคติผ่านการประพันธ์ของผู้แต่งเพลงด้วย

คำสำคัญ: สาวเพชรบุรี; ลาสาวแม่กลอง; ลาสาวโพธาราม; การสื่อสาร

Abstract

Articles on Country Music, Petchaburi Girl, MaeKlong Girl, Photharam: An Analysis of Music in Spatial Dimension, Music and Communication The objective is to analyse the reflection of context in music. Use the method of study from relevant documents and research And compile it into an academic article.

The study found that Miss Petchaburi, La Soa Mae Klong, Sao Photharam, Niratraknakhornphathom, and Nunghaidamnoen is a country song that reflects the spatial context of history, society, culture, beliefs and religion, as well as the mood in the music that the song reflects the love between young men, women and the events of the people in the area. In the way of that song In addition, music is also a means of communication through the way of music, music and visual thinking through the compositions of song composers.

Keywords: Miss Petchaburi; Miss Meaklong; Miss Photharam; Communication

*Received May 5, 2023; Revised May 18, 2023; Accepted June 1, 2023

บทนำ

เหตุผลที่เขียนบทความนี้ด้วยผู้เขียนมีภาระงานเป็นอาจารย์บรรยายพิเศษและมีส่วนร่วมด้วยคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงครามบ่อย ๆ ตั้งแต่การเปิดหน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ณ วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายารามจังหวัดราชบุรี และหน่วยวิทยบริการจังหวัดเพชรบุรี (วัดพระรูป) จนสามารถขับเคลื่อนและยกระดับเป็นวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง (ราชกิจจานุเบกษา, 2559; ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ให้เป็นสถาบันการศึกษาภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นส่วนสำคัญในการบริหารและจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในพื้นที่ในรูปแบบของวิทยาลัยสงฆ์ และในการเดินทางแต่ละครั้งทั้งประชุมขับเคลื่อนร่วมเป็นผู้บริหารที่ต้องทำหน้าที่ผู้อำนวยการการหน่วยวิทยบริการ เป็นผู้ประสานระหว่างพื้นที่ทั้งคณะสงฆ์และภาคส่วนราชการ กับผู้บริหารมหาวิทยาลัยในส่วนกลางรวมถึงการไปบรรยายเพื่อให้สถาบันการศึกษาทั้ง 2 แห่ง สามารถขับเคลื่อน จนกระทั่งมีศิษย์ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ทั้งในระดับปริญญาตรี โท และเอก จนกระทั่งผันจากผู้เรียนมาเป็นอาจารย์ ถ่ายทอด สอน พัฒนา และจัดการศึกษาได้ บางส่วนผันมาเป็นผู้บริหารมีส่วนต่อการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาในองค์กรรวมทั้งในฐานะผู้บริหาร ในฐานะเป็นผู้จัดการศึกษาเป็นครู บุคลากร ในหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้น รวมไปถึงเป็นส่วนสนับสนุนคนให้มาเรียน อันหมายถึงหากคน หามวลชนมาศึกษา มาเรียนต่อด้วย นับเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้มาเรียนหนังสือทางบประมาณมาสนับสนุนในรูปแบบของการบริจาคบ้าง หากคนมาเรียนหนังสือในรูปแบบของการอนุญาตให้ลูกพระ ลูกเณรมาเรียนหนังสือ พร้อมสนับสนุนงบประมาณในการสนับสนุนการศึกษา ซึ่งปรากฏในหลาย ๆ วัด ทั้งมาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองของเจ้าอาวาส เจ้าสำนัก และสนับสนุนพระภิกษุ สามเณรในวัดให้มาเรียน หาทุนการศึกษาให้ จัดหารถรับส่งเป็นต้น หรือในส่วนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่สนับสนุนให้พระภิกษุ สามเณรในจังหวัดมาเรียน ด้วยมองว่าเป็นช่องทางหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศาสนาให้เป็นคนมีคุณภาพด้านการศึกษาและพัฒนาตัวเองไปเป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพที่จะทำงานสืบสานอายุพระพุทธศาสนาได้ เมื่อไปพื้นถิ่นนั้นบ่อย ๆ วิธีของคนร้องเพลงลูกทุ่ง ฟังเพลงลูกทุ่งแบบผู้เขียน จึงใช้เพลงเป็นการสร้างบรรยากาศขณะขับรถ พร้อมร้องตาม ประหนึ่งฝึกเสียงแก้ง่วงไปด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับบรรยากาศ จะได้นำเพลงที่ฟังบ่อย พร้อมนำไปร้อง เช่น เพลงหนุ่มหนุ่มกระโจมทอง (เสรี รุ่งสว่าง) ที่ร้องแก้กับเพลงสาวเพชรบุรี (พุ่มพวง ดวงจันทร์) ลาสาวแม่กลอง (พนม นพพร) มนต์รักแม่กลอง (ศรีคีรี ศรีประจวบ) นิราศรักนครปฐม (ไพรวลัย ลูกเพชร) หนึ่งในดำเนิน (สุรพล สมบัติเจริญ) สาวโพธาราม (สายัณห์ สัญญา) และเพลง ลาสาวโพธาราม (รุ่ง โพธาราม/จำสืบเอกพยงค์ ทองประหลาด) (เคน สองแคว, 2560) และเพลงอื่น ๆ อีกมากตามประสานกฟังเพลง แต่ในบทความนี้จะได้ยกเพลงตามชื่อเรื่องบทความมาวิเคราะห์สะท้อนถึงความเป็นมาในบริบทเชิงพื้นที่ เป็นการศึกษาอีกมิติหนึ่งผ่านเพลงลูกทุ่งและข้อเท็จจริงในเพลงที่เนื่องด้วยเนื้อเพลง ทำนองดนตรีและบริบทของเพลงในเชิงพื้นที่ เพื่อสะท้อนคิดวิเคราะห์ในแบบบทความวิชาการต่อไป

ภาพที่ 1 ในฐานะผู้ประสานงาน ขับเคลื่อนร่วมกับคณะสงฆ์ในเขตพื้นที่ และมหาวิทยาลัยส่วนกลาง ให้เกิดการจัดตั้งวิทยาลัยสงฆ์เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพระพุทธศาสนาที่เพชรบุรี และราชบุรี (ภาพผู้เขียน 16 มกราคม 2562)

เพลงที่ว่าด้วยเพชรบุรี ราชบุรี นครปฐม และสมุทรสงคราม

ในฐานะคนฟังเพลงเพลงลูกทุ่งจะคุ้นชินเพลงที่ร้องด้วยนักร้องในแต่ละช่วงเวลา ต่างกันไป แต่เมื่อเฉพาะเจาะจงด้วยพื้นที่ ก็มีตามพื้นที่ถิ่นที่ของแต่ละพื้นที่หรือจังหวัด เช่นหนึ่งในดำเนิน (สุรพล สมบัติเจริญ ,พ.ศ.2473-2511)นิราศรักนครปฐม (ไพรวลัย ลูกเพชร,พ.ศ. 2484-2545) สาวงามเมืองพิจิตร (สดีไส รุ่งโพธิ์ทอง,พ.ศ.2494-)-พบรักปากน้ำโพ (สายัณห์ สัญญา,พ.ศ.2496-2556) หรือเพลงที่ประสงคนนำมาเขียนบทความสาวเพชรบุรีที่แต่งโดยครูชลธิ์ ธารทอง (สมนึก ทองมา/พ.ศ.2480-) ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง เมื่อ พ.ศ.2542 ที่ขับร้องบันทึกแผ่นเสียงครั้งแรกโดยพุ่มพวง ดวงจันทร์ (รำพึง จิตรหาญ,พ.ศ.2504-2535)และถูกนำมาขับร้องโดยนักร้องหรือในการประกวดในภายหลังอีกอีกหลายท่าน โดยเพลงนี้เป็นเพลงร้องแก้จากเพลงหนุ่มทุ่งกระโจมทอง ที่ครูเพลงแต่งให้เสรี รุ่งสว่าง (บุญลือ รุ่งสว่าง,พ.ศ.2498-) ขับร้องก่อนจากนั้นจึงแต่งเพลงร้องแก้ คือ "สาวเพชรบุรี"นับเป็นปรากฏการณ์ของเพลงลูกทุ่งในช่วงเวลานั้นด้วย (สัญญา ชีวะประเสริฐ, 2017,133-153) **ลาสาวแม่กลอง(2509)** ที่แต่งโดย เลิศ วงศาโรจน์ (พ.ศ.2490?-) ซึ่งเป็นคนแม่กลอง แต่งเพลงนี้เมื่อปี 2509 ระหว่างถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารเรือที่สัตหีบ ชลบุรี ใช้เวลาแต่งแค่สองวัน แต่ความที่ตัวเองไม่รู้โน้ตเพลง ไม่สามารถนำเพลงไปต่อยอดได้ จึงขายเพลงนี้ให้กับเกษม สุวรรณเมนะในราคา 300 บาทที่แต่งต่อและร้องครั้งแรกโดยพนม นพพร หรือเพลงลาสาวโพธาราม (2522?)ร้องโดยรุ่ง โพธาราม นิราศรักนครปฐม ขับร้อง โดยไพรวลัย ลูกเพชร หนึ่งในดำเนิน ขับร้องโดยสุรพล สมบัติเจริญ ราชาลูกทุ่ง เนื้อเพลงแต่งและร้องในช่วงเวลาที่เหลื่อมกันไม่มาก นัยหนึ่งเป็นการสะท้อนความงามในเชิงพื้นที่ และชาติพันธุ์ซึ่งจะมีเพลงที่ร่วมเวลาใกล้เคียงกัน ที่สะท้อนบริบทเชิงพื้นที่ ซึ่งในการเขียนบทความนี้จะได้นำ 5 บทเพลงอันประกอบด้วยพื้นที่คือสี่จังหวัดทั้งเพชรบุรี สมุทรสงคราม ราชบุรี และนครปฐม มาเป็นกรอบในการอธิบายนำเสนอในบทความ ซึ่งเนื้อเพลงทั้งสามดังปรากฏ

<p>สาวเพชรบุรี ครูชลธิ์ ธารทอง (แต่ง) เมื่อ พ.ศ. 2542 ร้องโดย พุ่มพวง ดวงจันทร์</p>	<p>หนุ่ม ทุ่งกระโจมทองฝากเพลงรักลอยล่องสู่ห้องใจฉันเสียงเพลงที่ครวญ ขวนใจหวนฝากรำพันถึงเพชรบุรีพบกันปีกลายก็เมืองเพชรนั้นไกล ไกลแค่นี้แล้วโยไม่มา หาเลยนี้เกือบจะปีที่รอเข้า เย็นมี หนุ่ม ชาวกรุงฝากความรักหมายมุ่ง ไม่ว่างวันถึงมีสร้อยทองสองร้อยเส้นก็ไม่เห็นหวังเรียงเคียงขมแล้วใครลืมนใครเชื่อว่าพบรักใหม่ นครปฐมน้องยังกล้ากลืน ผืนใจข่มสุครุชมนแสนทรมาณมองยอดเขาวังยอดเขาสูงคอดั่ง จวนเสียดฟ้าโถ บุญลูกลมี้ เพียงต้นหญ้าอาสาจิงพาเป็นรองสาวเมืองน้ำตาลฝากเพลงเศร้าลอยผ่านจากใจน้องขอถามสักคำ ยังขุนช่องทุ่งกระโจมทองเิงมีสองใจ</p>
<p>ลาสาวแม่กลอง เลิศ วงศาโรจน์ แต่งเมื่อ พ.ศ. 2509 และ เกษม สุวรรณเมนะ (แต่งต่อ) พนม นพพร (ขับร้อง)</p>	<p>ลีน..แสงดาว ดูเหว่าเราร้องจากสมุทมน้ำแม่กลอง พี่จำจากน้องคนงาม แว่วหวูดรถไฟที่แสนอาลัยสมุทรสงคราม คงละเมอเพื่อพรา คิดถึงคนงามที่อยู่แม่กลองราชการทหารเรียกใช้ลูกน้ำเค็มโอ้ทัพเรือไทยฝึกเตรียมเอาไว้คุ้มครอง พี่ต้องขอลา จากแล้วแก้วตาลาถิ่นแม่กลอง คงหวนมาหาน้อง คนสวยแม่กลองคอยพี่กลับมาเมื่อสงกรานต์งานวัดบ้านแหลมเคยเที่ยวชมกับโฉมแฉล้มเมื่อคืนข้างแรมเมษาสร่งน้ำร่วมน้อง ปิดทองพระปฎิมา อธิษฐานรักอยู่คู่ฟ้า หวังเกิดมาร่วมใจป้อม..พระจุลไกลบ้านห่างน้อง เมื่อฝนมาปากฟ้าคะนองได้ยินถึงน้องหรือไม้พี่ส่งสัญญา ฝากฟ้าครวญมาจากห้วงหัวใจคือเสียงครวญหวนให้ทหารเรือไทยยังห้วงแม่กลอง</p>
<p>ลาสาวโพธาราม</p>	<p>จำจากคนงามโพธาราม อำเภอน้องอยู่จากไปด้วยใจนักร้อง คิดดูแสนเปลี่ยวฤดีจำจากคนงาม จำลาสาวสวยคนดีจากพวกพ้องทั้งน้องและพี่ ฤดีผมแทบขาดรอน ลาดินคนงาม ไปสงครามที่เวียดนามนั้นข้าศึกเอยไม่เคยนึกหวน กองพันเสือดำกำจรสร้างวีรกรรมใน</p>

รุ่ง โพธาราม (ขับร้อง)	สงคราม ให้สื่อกระฉ่อนริปูหาญมารารอน ยอมม้วยมรณเพื่อมาตุภูมิสาวบ้านสิงห์บ้าน ฆ้องคนงามตีบอนและท่ามะขาม น้ำหักบางหลามเนื้อนุ่ม สาวกำแพงใต้ ไฉไลดังดอก บัวตูม กำแพงเหนืองามเหลืออยากอ้อม ทหารหนุ่มลาแล้วแก้วตาบ้านเลือกดอนทราย ต่อ นี้ไปคงไกลเสียงกู่ สาวงามแห่งเมืองเขาสู โฉมตรุดคอยพี่กลับมาสาวเจ็ดเสมียนเอย ก่อนนี้ เคยระรื่นอุราแมนซีฟไม่ม้วยคงมา ชมขวัญตาแห่งโพธาราม
นิราศรัก นครปฐม ไพโร วัลย์ ลูกเพชร (ขับร้อง)	รถเมล์ รับจ้างประจำทางสายเพชรบุรี ผ่านองค์ปฐมเจดีย์สี่ทอง มองสูงตระหง่าน เมื่อ เดือนสิบสอง ทุกปีต้องมีงานออกร้าน กราบพระร่วงอธิษฐาน ให้พบนงคราญ รักร่วมใจ/ ขอลาร้อยชั่งกลับเขาวังเมืองเพชรบุรี อย่าลืมพี่น้องคนดีสิ้นปีจะย้อนมาใหม่ได้กินข้าว หลามของคนงาม ช่างหวานติดใจ กลับถึงบ้านจะลืมไม่ไหว คิดถึงขวัญใจนครปฐม /ฝาก อนงค์ไว้กับองค์มหาเจดีย์ขอให้ช่วยคุ้มครองของพี่ อย่าให้มีใครลอบมาชมย้อนมาคราว หน้า จะมาหอมแก้มเอยกมล จะยื่นข้าวเกรียบที่เขานิยม มาฝากคนสวยพร้อมด้วย น้ำตาล/รถเมล์รับจ้าง ประจำทางสายเพชรบุรีจากองค์ปฐมเจดีย์ ลับตาพาเสียวใจชาน/ ผ่านราชบุรีเห็นมีงานเขาสูออกร้านเหลือบเห็นจ้าวข้าวหลาม ตาหวานคิดถึงนงคราญ นครปฐม
หนึ่งในดำเนิน คำร้อง-ทำนอง สุรพล สมบัติ เจริญ	หนึ่งในดำเนิน สวยเหลือเกินนะเธอบุญพาพี่มาเจอ เจอะเธอที่ในดำเนิน หนึ่งอยู่บนฝั่งคลอง พี่ยังมองยิ่งเพลินหนึ่งอยู่ในดำเนิน งามเกินกว่าองค์คูมา หมวยก็งามบาดใจ ไทยก็งามบาดตาอยู่เหนือฝั่งคงคา ใ้อำเนนจำพี่รักเท่าชีวิต สวยบาดตาบาดใจ สวยอะไรอย่างเงี้ยงามยิ่งกว่าเทพี ที่มีอยู่ในเมืองไทย

ทั้งหมดเป็นเพลงที่ส่วนใหญ่ถ้าเป็นคอกลูกทุ่ง อาจไม่พลาดต่อเนื่องเพลงในเพลงที่ยกมา ส่วนผู้เขียนเห็น
ว่าด้วยเดินทางจังหวัดเหล่านี้ประจำ จึงเหมือนเอาเพลงมาควรว้าฟังถึง แต่ในเวลาเดียวกันการแต่งเพลง จะ
เห็นจังหวะของภาษา ที่สะท้อนถึงฉันทลักษณ์ และบริบทของช่วงเวลา ข้อมูลเชิงพื้นที่ และข้อมูลเกี่ยวกับ
ประวัติศาสตร์ในเชิงพื้นที่ สถานที่อันเป็นเงื่อนไขอันเป็นที่มาของเพลง ดนตรีและช่วงเวลาของเพลง รวมทั้ง
แรงบันดาลใจ ซึ่งอาจไม่ได้พบ หรือไม่เห็นโดยตรงว่าเพลงเหล่านี้มีอารมณ์เพลง หรือมีแรงบันดาลใจอย่างไร
ผู้เขียนในฐานะคนสุโขทัย จะมีเพลง “สุโขทัยระทม” ที่ครูจิว พิจิตร (ดิเรก เกศรีระคุปต์, พ.ศ.2466-2553)อยู่
ในวงไวพจน์ เพชรสุพรรณ (พาน สุกุลณี, 2478-) ที่ไปทำการแสดงและต้องผ่านจังหวัดสุโขทัย พอดีเกิด
เหตุการณ์ไฟไหม้ตลาดครั้งใหญ่ เมื่อ 11 มีนาคม พ.ศ.2511 ตำรวจกันรถไว้นานมาก ทุกคนในวงนั่งอยู่ในรถบัส
กันหมด ครูจิว พิจิตร จึงนำเหตุการณ์นั้นมาเป็นแรงบันดาลใจในการแต่งเพลง “สุโขทัยระทม” และเมื่อกลับถึง
กรุงเทพฯ ครูไวพจน์ จึงนำเพลงที่แต่งขึ้นนี้ให้เพชร โพธาราม (จดหมาย แหยมศิริ, 2498-) เป็นผู้ขับร้อง
บันทึกเสียงเพลง “สุโขทัยระทม” เป็นเพลงแรกในชีวิต และครูจิวได้แต่งเพลงแก้ไขชื่อ “สงสารสุโขทัย” ให้กับ
ทรายทอง ณ โคราช (สายทอง เกตุนอก, 2495-) ซึ่งขณะนั้นอายุเพียง 15 ปีเป็นผู้ขับร้อง จากที่ยกมาต้องการ
บอกว่าแรงบันดาลใจเป็นส่วนหนึ่งของการแต่งเพลงตามเงื่อนไขและเหตุผลของแต่ละเพลงด้วยโดยในบทเพลง
ที่ยกมาเป็นประเด็นของการเล่าเรื่องจะได้นำมาอธิบายเสริมแนวคิดและประเด็นของการเขียนบทความต่อไป

ภาพ 2 เพลงดังในอดีตกับขุนพลเพลงในตำนาน พุ่มพวง ดวงจันทร์ (สาวเพชรบุรี)
พนม นพพร (ลาสาวแม่กลอง) รุ่ง โพธาราม (ลาสาวโพธาราม) ไพรวลัย ลูกเพชร (นิราศนครปฐม)
(ภาพ : ออนไลน์)

บทวิเคราะห์สะท้อนคิดจากเพลงลูกทุ่งในเชิงพื้นที่

การเล่าเรื่องผ่านเพลง สะท้อนบริบทเชิงพื้นที่ บริบทถึงเหตุการณ์ในเพลง และในเวลาเดียวกัน ยังเป็นการสะท้อนคิดผ่านวรรณกรรมของการเล่าเรื่อง หากมองย้อนกลับไปบริบทของสังคม จะทำให้เห็นวาทกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นทำให้เกิดการขับเคลื่อนดนตรี ไปเป็นส่วนหนึ่งของเพลง ส่วนหนึ่งของดนตรี ทำให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นพลังและพลวัตในเชิงสังคมด้วยเช่นกัน ซึ่งในบทความนี้จะได้จำแนก วิเคราะห์ สะท้อนคิดในภาพรวมว่าด้วยบทเพลงลูกทุ่ง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้ คือ

1) บทเพลงสะท้อนอารมณ์เพลงสะท้อนวิถีธรรมชาติของมนุษย์ หมายถึง ในเพลงจะเป็นเรื่องสะท้อนอารมณ์รักใคร่ ในแบบหนุ่มสาว กรณีลาสาวแม่กลอง ที่สะท้อนให้เห็นว่าหญิงชาย รักกันสะท้อนความรู้สึกต่อความรัก และรู้สึกต้องพรากจากไกล อารมณ์ก็จะโยเยหาต่อความรักนั้นประหนึ่งว่าไม่อยากจากกันไปไหนไกล เทียบกับเพลงลาสาวโพธาราม ที่ต้องลาไปเป็นทหารหรือไปรบในสงครามเมื่อต้องไปสมรภูมิในเวียดนามหรือในเพลงสาวเพชรบุรีที่เป็นความอาลัยอาวรณ์ต่อกันและกัน ที่เริ่มด้วย “...หนุ่มทุ่งกระโจมทอง ผากเพลงรักลอยล่อง สู้ห้องใจฉัน เสียงเพลงที่ครวญชวนใจหวน ผากรำพันถึงเพชรบุรี พบกันปีกลาย ก็เมืองเพชรนั้นไกล ไกลแค่นี้ แล้วไปไม่มา ทาเลยนี้ เกือบจะปีทีรอเข้าเย็น มีหนุ่มชาวกรุง ผากความรักหมายมุ่ง ไม่ว่างเว้น...” ถึงจะห่างแต่ก็แสดงถึงความมุ่งมั่นในรักดังประโยคต่อการตัดพ้อของอีกฝ่ายว่า “...ถึงมีสร้อยทองสองร้อยเส้น ก็ไม่เห็นหวงเรียงเคียงชม..” พร้อมมีประโยคตัดพ้อที่ว่า “..แล้วใครลิ้มใคร ชาวว่าพบรักใหม่ นครปฐม น้อยยังกล้ากลืนฝืนใจข่ม สุตระทมแสนทรมาณ..มองยอดเขาวัง ยอดเขาสูงคอดั่ง จวนเสียดฟ้าไธบุญลูกมีเพียงต้นหญ้า วาสนาจึงพาเป็นรอง สาวเมืองน้ำตาล ผากเพลงเศร้าลอยผ่านจากใจน้อง ขอถามสักคำยังขุ่นข้อง ทุ่งกระโจมทองไหมมีสองใจ..” เป็นต้น ดังนั้นอารมณ์ ความรู้สึก สะท้อนอารมณ์เพลงในช่วงเวลานั้น จึงเป็นเรื่องของชายหนุ่มหญิงสาว หญิงชาย ที่ใช้คำว่ารักเป็นเครื่องเชื่อมประสานซึ่งกัน ดังเพลงหนุ่มทุ่งกระโจมทอง กับสาวเพชรบุรี ที่เป็นเพลงแก้กัน หรือลาสาวโพธาราม และลาสาวแม่กลอง แม้จะต่างช่วงเวลากันเล็กน้อย แต่ก็สะท้อนให้เห็นความผูกพันในรูปแบบชายหนุ่มหญิงสาวด้วย เป็นอารมณ์อาลัยอาวรณ์ ที่เนื่องด้วยความรู้สึก ดังนั้นการแต่งเพลงแล้วสะท้อนตัวละครเป็นสตรีในพื้นที่นั้น พร้อมกับเหตุผลของการลา เหตุผลประทับใจในความเป็นที่มาของเพลง จึงเป็นเรื่องของรักหญิงสาว การจากลา และการอาลัยอาวรณ์ ที่สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก ดีใจ โศกเศร้า เคล้าความต้องการตามวิถีธรรมชาติที่เกิดขึ้น

2) บทเพลงบันทึกบริบทของช่วงเวลาในเนื้อเพลงจากเนื้อเพลง ลาสาวแม่กลอง “ราชการทหารเรียกใช้ลูกน้ำเค็มไอ้ทัพเรือไทยฝึกเตรียมเอาไว้คุ้มครอง” ที่เป็นเหตุที่ผู้แต่งเพลงได้ถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารและนำเหตุการณ์ส่วนนี้มาแต่งเป็นเนื้อเพลง ในบริบทช่วงนั้นจะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับสงครามในเวียดนาม หรือสงครามอินโดจีน ไทยได้เข้ากับฝ่ายต่อต้านคอมมิวนิสต์ร่วมกับสหรัฐอเมริกา จึงได้ส่งทหารเข้าไปยังอินโดจีน

ร่วมกับสหรัฐอเมริกา จึงเป็นที่มาของค่ายทหารที่จังหวัดอุดร นครราชสีมา และอุตะเถา รวมทั้งพญาได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับรองรับทหารฝรั่งในช่วงนั้น

พญาเป็นที่รู้จักไปทั่ว เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2502 เมื่อมีรถบรรทุกขนาดใหญ่ของทหารอเมริกัน ประมาณ 4-5 คัน บรรทุกทหารเต็มคันรถ ประมาณคันละ 100 คน จากนครราชสีมา ซึ่งฐานทัพของทหารอเมริกันอยู่ มุ่งมาสู่พญา และมาเข้าบ้านตากอากาศของพระยาสุนทร บริเวณตอนใต้ของหาด โดยผลัดกันมาพักผ่อนเป็นงวด งดละสัปดาห์ จากพฤติกรรมของทหารอเมริกันเช่นนี้ จึงกลายเป็นจุดเริ่มต้นการท่องเที่ยวเมืองพญาตอนนี้อย่างแน่นอน จากสภาพหมู่บ้านชายทะเลที่เงียบสงบ ก็พลันเปลี่ยนแปลงกลับกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวตากอากาศจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกในปัจจุบัน และพญา

ในช่วงต่อมาการไปเป็นทหาร ดังในเพลงลาสาวโพธาราม เนื้อเพลงว่า “ลาถิ่นคนงาม ไปสงครามในเวียดนาม” ซึ่งเป็นเนื้อเพลงของลาสาวโพธาราม ที่เชื่อมกับสงครามเวียดนาม และกลุ่มกองพันเสือดำที่เข้าไปรบในสงครามนี้ ในประโยคที่ว่า “ข้าศึกเอ๋ยไม่เคยหนีหวัน กองพันเสือดำกำจร สร้างวีรกรรมในสงคราม ให้ลือกระฉ่อน” และเพลงหนุ่มทุ่งกระโจมทอง ที่บอกให้รู้ถึงอดีตเจ้าอาวาสวัดกระโจมทอง หลวงพ่อสายที่อาจเป็นเกจิอาจารย์และมีชีวิตอยู่ในช่วงที่แต่งเพลง การนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือคาบเกี่ยวมาเป็นแรงบันดาลใจในการแต่งเพลง ก็นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบันทึกและเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ด้วย

3) บทเพลงสะท้อนบริบทเชิงพื้นที่ในเพลงที่ยกมาได้สะท้อนถึงบริบทเชิงพื้นที่ทั้งในส่วนของเพชรบุรีแม่กลอง ดำเนินสะดวกนครปฐม โพธาราม สมุทรสงคราม ดังมีเนื้อเพลงหนึ่งในดำเนินว่า “หนึ่งในดำเนิน สวยเหลือเกินนะเธอบุญพาพี่มาเจอ เจอะเธอที่ในดำเนินหนึ่งอยู่บนฝั่งคลอง พี่ยังมองยั้งเพลिनหนึ่งอยู่ในดำเนิน งามเกินกว่าองค์มาหมวยก็งามบาดใจ ไทยก็งามบาดตา อยู่เหนือฝั่งคงคา ไร่ดำเนินจำพี่รักเท่าชีวิตสวยบาดตาบาดใจ สวยอะไรอย่างนี้ งามยิ่งกว่าเทพี ที่มีอยู่ในเมืองไทย” เพลงนิราศรักนครปฐมว่า “รถเมล์ รับจ้างประจำทางสายเพชรบุรี ผ่านองค์ปฐมเจดีย์สีทอง...ผ่านราชบุรีเห็นมีงานเขาจูงออกร้าน เหลือบเห็นจ้าวข้าวมลาม ตาหวานคิดถึงนงคราญนครปฐม” เพลงลาสาวแม่กลอง เนื้อเพลงตอนกล่าววว่า “แว้วหวูดรถไฟพี่แสนอาลัยสมุทรสงครามคงละเมอเพื่อพร่ำ คิดถึงคนงามที่อยู่แม่กลอง” เพลงมนต์รักแม่กลอง ของศรคีรี ศรีประจวบ “...กล่อม สาวงามบ้านอัมพวา ...ไม่ลืม น้ำใจไมตรี สาวงามบ้านบางคนที ...” เพลงลาสาวโพธาราม “คนสวยโพธารามคนงามแห่งนี้หน้าตาสวยดี สวยดีเป็นที่ฝันใฝ่ พี่ฝากรักน้องทั้งสี่ห้องหัวใจ น้องจะรู้บ้างไหม ว่าใครคนหนึ่งถามหา” ที่สะท้อนถึงพื้นที่และความงามของผู้หญิงราชบุรีดังคำขวัญที่ว่า “คนสวยโพธาราม คนงามบ้านโป่ง” ครุสุรพล สมบัติเจริญ ได้ยืนยันในบทเพลง หนึ่งในดำเนินว่า “หนึ่งในดำเนิน...งามเกินกว่าองค์มา...หมวยก็งามบาดใจ ไทยก็งามบาดตา...งามยิ่งกว่าเทพี ที่มีอยู่ในเมืองไทย” เมื่อสืบข้อมูลไปจึงพบว่า จังหวัดราชบุรีมีกลุ่มชนอาศัยอยู่ถึง 8 ชาติพันธุ์ประกอบด้วย ชาวไทยพื้นถิ่น ไทยเชื้อสายจีน ไทยเชื้อสายมอญ ไทยเชื้อสายยวน ไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ไทยเชื้อสายเขมร ไทยเชื้อสายลาวเวียง และ ไทยเชื้อสายลาวโซ่ง หรือไททรงดำ (สัจจา ไกรศรีรัตน์, 2555, 22) และมีการแต่งงานข้ามชาติพันธุ์กันไปมาทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างชาติพันธุ์ ดังที่มีข้อความว่า “คนจีนมาแต่งงานกับคนเชื้อสายมอญซึ่งผิวพรรณขาวเนียน ทำให้หน้าตาดีแบบขาวหมวยแต่ไม่ตาชั้นเดียว” ก็เกิดคำถามว่าความหลากหลายชาติพันธุ์มาจากแหล่งใด ก็พบข้อมูลว่ารัชกาลที่ 1 (พ.ศ.2325-2352) ได้ยกทัพไปตีหัวเมืองเหนือแถวเชียงใหม่ เวียงจันทน์และเทศร์วคนจากพื้นที่เหล่านั้นมาตั้งถิ่นฐานในราชบุรี ส่วนจีนได้อพยพเข้ามาพึ่งบรมโพธิสมภารและตั้งถิ่นฐานอยู่ในราชบุรี ดังปรากฏการตั้งถิ่นฐานใน อำเภอเมือง อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบ้านโป่ง โพธาราม เป็นต้น มีข้อมูลเรื่องเล่าว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่ (พ.ศ.2396-2453) หัวไนครราวเสด็จพระราชดำเนินกลับจากประพาสไทรโยคทางชลมารคครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ.2431 แล้วได้ประทับพักร้อนบนพลับพลาและเสด็จประพาส

ตลาดโพธาราม ซึ่งราษฎรทั้งชาวไทย จีน มอญ และลาวเฝ้ารับเสด็จด้วยเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับสวยงามจนมีพระราชดำรัสชมว่า “คนโพธารามนี้สวย” หรืออีกนัยหนึ่งหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ได้อธิบายไว้ว่า เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2424-2468) รัชกาลที่ 6 (พ.ศ.2453-2468) ได้เสด็จพระราชดำเนินนำกองเสือป่าไปซ้อมรบที่ค่ายหลวงบ้านไร่อำเภอโพธาราม ได้มีราษฎรชาวโพธารามรับเสด็จถวายการรับใช้อย่างใกล้ชิด จึงมีพระราชดำรัสชมว่า “คนสวยโพธารามสวยมีน้ำใจดี” หรืออีกนัยหนึ่งถึงบ้านโป่งนายอำเภอนำราษฎรไปเฝ้ารอรับเสด็จเป็นจำนวนมาก เมื่อเสด็จขึ้นฝั่งทรงเห็นราษฎรที่มาเฝ้าแต่งกายเรียบร้อยและหมอบกราบกัน อย่างพร้อมเพรียงสวยงามจึงมีพระราชดำรัสชมว่า “คนบ้านโป่งนี้งาม” ทั้งนี้คำขวัญที่ว่า “คนสวยโพธาราม คนงามบ้านโป่ง” นั้นเป็นคำขวัญที่บ่งบอกถึงจริยธรรมอันดีงามของชาวโพธาราม และชาวบ้านโป่งที่ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นผู้มีน้ำใจไมตรีอันดีงาม พุดจาไพเราะ และงามพร้อมด้วยกิริยามารยาท (วีระพงศ์ มีสถาน, 2550; เพชรรุ่ง เทียนปวีโรจน์, 2015 147-166)

ในส่วนแม่กลองจังหวัดสมุทรสงคราม **“คนสวย แม่กลองคอยพี่กลับมา..เมื่อสงครามต้งงานวัดบ้านแหลม”** ในบริบทนี้สะท้อนถึงพื้นที่แม่กลองและวัดบ้านแหลม อันมีพระพุทธรูปสำคัญ ดั่งนั้นเพลงกับเนื้อหาจึงเป็นการสะท้อนบริบทเชิงพื้นที่ ดังเพลงสาวเพชรบุรี ที่มีเนื้อเพลงว่า **“...มองยอดเขาวัง ยอดเขาสูงคอดั่งจวนเสียดฟ้า ไร่บุญลูกมีเพียงต้นหญ้า วาสนาจึงพาเป็นรอง สาวเมืองน้ำตาล...”** พระตรีศรีหรือเขาวังเป็นโบราณสถานที่สำคัญของเพชรบุรี และบริบทของเมืองเพชรที่มีตาลจนเป็นเอกลักษณ์และในเพลงใช้คำว่า **“สาวเมืองน้ำตาล”** ที่น่าจะหมายถึงจังหวัดเดียว หรือที่เชื่อมโยงถึงหนุ่มกระโจมทอง (เพลงหนุ่มทุ่งกระโจมทอง) ที่มีข้อมูลว่าสร้างจากตำนานหนุ่มบ้านกระโจมทอง ตำบลหลักสอง อำเภอบ้านแพ้ว สมุทรสาคร ตัดพ้อรักกับสาวบ้านเพรียง ตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมืองเพชรบุรี และในเพลงยังเชื่อมข้อมูลไปถึงหลวงพ่อสาย หรือพระครูสาครสุวรรณคุณ (หลวงพ่อสายสุวรรณคุณโท) เจ้าอาวาสวัดเพรียงด้วย เพลงนี้มีข้อมูลบางแหล่งว่า คนในพื้นที่บ้านกระโจมทองและบ้านเพรียงช่วยกันแต่ง แต่เข้าใจว่าคงเรียบเรียงข้อมูลเพื่อการ ประชาสัมพันธ์บ้านประชาสัมพันธ์วัด แล้วส่งให้ครูเพลงที่มีชื่อเสียงเรียบเรียงให้อีกที อย่างไรก็ตามก็ข้อมูลที่แพร่หลายทั่วไป เป็นผลงานการแต่งของครูชลธิ ธารทอง

ภาพที่ 3 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 โปรดเกล้าให้ พระครูสาครสุวรรณคุณ (หลวงพ่อสาย) วัดกระโจมทอง จ.สมุทรสาคร ที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง หนุ่มทุ่งกระโจมทองเพลงแก๊ของ “สาวเพชรบุรี” เข้าเฝ้าเมื่อ 9 กันยายน 2507 (ภาพ : วัดกระโจมทอง / ออนไลน์)

4) บทเพลงสะท้อนการคมนาคมการคมนาคมนับเป็นความสำคัญหนึ่งของช่วงเวลา ในเพลงที่ยกมาทำให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เนื่องด้วยการคมนาคม รถไฟไทยกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่เริ่มต้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนากรมรถไฟขึ้นเป็นครั้งแรกในสังกัดกระทรวงโยธาธิการ ในตุลาคม พ.ศ. 2433 จากนั้นในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2439 พระองค์ได้เสด็จฯ ทรงเปิดการเดินทางรถไฟ สายกรุงเทพ-นครราชสีมา เส้นทางรถไฟสายแรกของประเทศไทย กรมรถไฟจึงถือเอาวันที่ 26 มีนาคมของทุกปี เป็นวันคล้ายวันสถาปนากิจการรถไฟจนถึงปัจจุบัน ในเพลงลาสาวแม่กลอง จะมีท่อนหนึ่งที่พูดถึงรถไฟกับการเดินทางในบทที่ว่า **“แว่วหวูดรถไฟที่แสนอาลัยสมุทรสงคราม”** เมื่อตรวจสอบข้อมูลจะเป็นเส้นทางรถไฟสายใต้ เริ่มต้นจากสถานีกรุงเทพแล้วเมื่อถึงที่สถานีรถไฟชุมทางบางซื่อจะแยกไปทางตะวันตกสู่ นครปฐม ก่อนจะแยกเป็นสามทาง โดยทางหนึ่งไปทางกาญจนบุรี (210 กิโลเมตร) ทางหนึ่งไปทางสุพรรณบุรี (157 กิโลเมตร) ทางรถไฟสายใต้หลักวิ่งต่อไป โดยผ่านราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม หัวหิน ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพรจนถึงสุราษฎร์ธานี และผ่านอีกหลายจังหวัดปลายทางหาดใหญ่ เชื่อมต่อกับทางรถไฟของ ประเทศมาเลเซีย และวิ่งต่อไปผ่านยะลา จนถึงสุโขทัย-ลก นราธิวาสรวมทั้งสิ้น 1,144.29 กิโลเมตร เป็นเส้นทางรถไฟที่ยาวที่สุดในประเทศไทย หรือในการจราจรทางบกที่กลายเป็นทางเลือกในแบบเดิมและกลายเป็นเส้นทางหลักแทนการสัญจรทางน้ำแบบเดิม เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการคมนาคม ถนนในเพลงนิราศรักกันนครปฐม **“รถเมล์รับจ้างประจำทางสายเพชรบุรี ผ่านองค์ปฐมเจดีย์สี่ทอง”** ถนนนี้วิ่งผ่านและเห็นองค์พระคือถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ถนนเพชรเกษม ที่เริ่มเปิดใช้ตั้งแต่ พ.ศ.2493 ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม (พ.ศ.2440-2507) ถนนตั้งชื่อ นายช่างใหญ่ผู้ควบคุมการก่อสร้างหรือการบังคับบัญชารับผิดชอบในขณะนั้น คือ หลวงเพชรเกษมวิถีสวัสดิ์ (แถม เพชรเกษม,พ.ศ.2443-2530) อธิบดีกรมทางหลวงคนที่ 7 วิ่งจากกรุงเทพ-จุดผ่านแดนถาวรสะเดา (เขตแดนไทย/มาเลเซีย) ที่มีเส้นทางมุ่งสู่ภาคใต้ของประเทศไทย มีระยะทาง 1310.554 กิโลเมตร นับเป็นถนนสายที่ยาวที่สุดในประเทศไทย มีจุดเริ่มบริเวณสะพานเนาจำเนียร (ข้ามคลองบางกอกใหญ่) ระหว่างเขตบางกอกใหญ่กับเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร สิ้นสุดที่จุดผ่านแดนถาวรสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา บริเวณเขตแดนประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย เชื่อมต่อกับทางด่วนเหนือ-ใต้ สายเหนือ ที่เมืองบูกิตกาเยอฮัตม รัฐเกอดะฮ์ ประเทศมาเลเซีย หรือการสัญจรทางน้ำในเพลงมนต์รักแม่กลอง **“...เราสองล่องเรือร่วมกันร้องเพลงชมจันทร์ลุ่มน้ำแม่กลอง...”** การสัญจรทางน้ำในวิถีแบบเดิม รวมทั้งวิถีแห่งสายน้ำที่ติดกับทะเลอันไปสัมพันธ์กับอาชีพด้วย ดังปรากฏในเพลงลาสาวแม่กลอง **“...ราชการทหารเรียกใช้ลูกน้ำเค็มไอ้ทัพเรือไทย...”** เป็นต้น

5) บทเพลงสะท้อนความเชื่อสังคมไทยสัมพันธ์อยู่กับวิถีทางศาสนาและวัด พระสงฆ์ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมชุมชน ในเพลงก็เป็นบทสะท้อนถึงวิถีชีวิตและความเชื่อทางศาสนาไว้ ตามคติทางพุทธศาสนาบุญส่งผลแก่ผู้บำเพ็ญบุญไว้ข้ามภพ เพลงหนึ่งในดำเนินเช่น **“บุญพาพี่มาเจอ เจอะเธอที่ในดำเนิน”** หรือในเพลงนิราศรักกันนครปฐม **“...กราบพระร่วง อธิฐาน ได้พบนคราญรักร่วมใจ..”** การใช้แนวคิดเสริมแรงเป็นจุดอธิษฐานหรือสร้างสัมพันธ์ เพลงลาสาวแม่กลอง **“...เมื่อสงกรานต์ตั้งบ้านแหลมเคยเที่ยวชมกับโหมแฉล้มเมื่อคืนข้างแรมเมษาสร้งน้ำร่วมน้อง ปิดทองพระปฏิมา อธิฐานรักอยู่คู่ฟ้า หวังเกิดมาร่วมใจ...”** หรือการวิงวอนให้สิ่งศักดิ์ช่วยเพลงนิราศรักกันนครปฐม **“ฝากองค์ไว้กับองค์มหาเจดีย์ ขอให้ช่วยคุ้มครองของพี่ อย่าให้มีใครลอบมาชม”** หรือในเพลงหนุ่มทุ่งกระโจมทองที่เชื่อมกับเพลงสาวเพชรบุรีก็มีคติในเรื่องความเชื่อว่า **“หลวงพ่อสาย ช่วยด้วยตัวฉัน ขอมาพึ่งบุญหลวงพ่อบัน ช่วยให้ฝันลูกมีหนทาง”** เป็นต้น

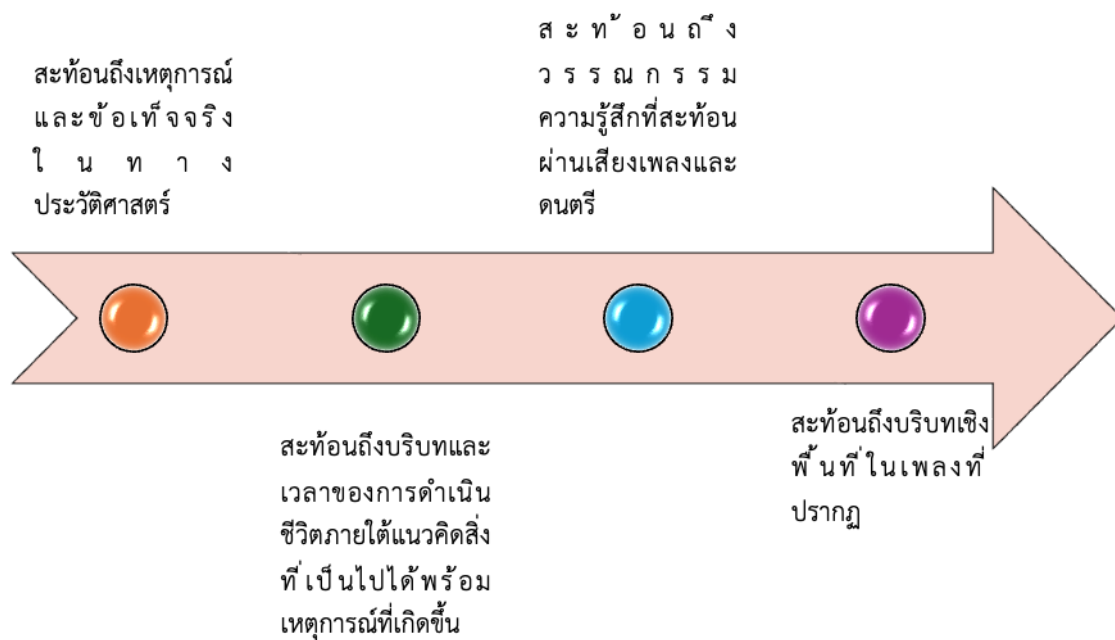
6) บทเพลงสะท้อน ความเป็นเพศ อันหมายถึงเพศหญิงเพศชาย ความรัก ความรู้สึก อารมณ์ เช่นในเนื้อเพลง หนึ่งในดำเนิน **“พี่รักเท่าชีวิตขาดตาขาดใจ สวดยอะไรอย่างนี้”** (สุรพล สมบัติเจริญ)ดังปรากฏใน

งานวิจัยเรื่อง “เพศวิถีและสังคมไทยในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง” (อรวรรณ ชมตง, อร์ทัย เพี้ยยุระ, 2557 : 76-98) ที่ในงานวิจัยให้ข้อมูลว่าในเพลงสะท้อนค่านิยมด้านเพศวิถีในด้านรูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายกับหญิงโดยศึกษาจากวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่ประพันธ์เนื้อร้องโดยนักประพันธ์ชาย ขับร้องโดยนักร้องหญิงที่เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - ปี พ.ศ. 2554 มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศวิถีรวมทั้งหมด 9 เพลงซึ่งใช้ทฤษฎีเพศวิถี (Sexuality) เป็นกรอบในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าเพลงที่ยกตัวอย่างมาทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในด้านเพศวิถีที่เกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศว่า สังคมไทยยังเห็นคุณค่าในค่านิยมด้านเพศวิถีในด้านรูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศแบบ “ผู้เดียวเมียเดียว” ซึ่งถือว่าเป็นปทัสถานทางสังคมที่เป็นที่ยอมรับ

7) บทเพลงสะท้อนการสื่อสารผ่านดนตรีการขับร้อง ที่มีเนื้อสาระตามเนื้อหาของเพลง มีดนตรีอันเป็นเอกลักษณ์ของเครื่องดนตรี นอกจากนั้นดนตรี และเพลงจึงเป็นช่องทางในการสื่อสาร ทำให้เกิดภาพจำเหตุการณ์ และการดำเนินชีวิต ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง “ดนตรี เทศกาล และอาชีพในเพลงลูกทุ่ง: อัตลักษณ์และการต่อรองของคนอีสาน” (สิริชญา คอนกรีต, 2558) เพลงลูกทุ่งอีสานใช้ดนตรี เทศกาล และอาชีพเป็นเครื่องบ่งชี้อัตลักษณ์อีสานพลัดถิ่น และต่อรอง ตอบโต้กับมายาคติที่คนนอกมีต่อคนอีสาน เครื่องบ่งชี้อัตลักษณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นตัวตนของคนอีสานที่ย้าย อดทน และสนุกสนาน เพลงลูกทุ่งใช้ดนตรีเพื่อนำเสนออัตลักษณ์ลูกผสม และอุปนิสัยรื่นเริงของคนอีสาน รวมทั้งพรสวรรค์, ด้านการร้องรำของคนอีสานเพื่อต่อรองกับบริบทการทำงานที่ถูกกดทับ ส่วนงานเทศกาลนั้นเป็นช่วงเวลาที่คนอีสานจะมีโอกาสออกจากพื้นที่งานกลับบ้าน ด้านอาชีพ ที่ถูกนำเสนอในเพลงลูกทุ่งมากที่สุด ได้แก่ กรรมกร และหนุ่มสาวโรงงาน ซึ่งเป็นงานระดับล่างในมุมมองทางชนชั้น อาชีพดังกล่าวเป็นเครื่องบ่งชี้อัตลักษณ์นักร้องของคนอีสานเพื่อตอบโต้มายาคติที่คนนอกมองคนอีสานว่ายากจนเพราะเกียจคร้าน หรือในงานวิจัยของ ทศน์วดี ฐุสรานนท์ พรพรรณ ประจักษ์เนตร (2560, 1-30) เรื่อง พัฒนาการในการสื่อสารของเพลงลูกทุ่งผ่านการเล่าเรื่องตามค่านิยมของสังคมไทย จากอดีตสู่ปัจจุบัน” ที่ในงานวิจัยสะท้อนข้อมูลว่าด้วยเล่าเรื่องของเพลงลูกทุ่งจากอดีตสู่ปัจจุบัน ที่สะท้อนค่านิยมทางสังคมมักเป็นผลสะท้อนของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัยซึ่งจะสอดคล้องกับความหมายและการเล่าเรื่องของเพลงลูกทุ่งในช่วงเวลานั้น หรือในงานวิจัยของ จำนงค์ ไชยมงคล (2562 : 2911-2932) กระบวนทัศน์เชิงพุทธจิตวิทยาในเพลงลูกทุ่งไทย หรือในงาน ทับทิม ชัยชนะ โกชัย สาริกบุตร รั้งสรรค์ จันดี (2016 : 53-62) “บทบาทของผู้หญิงสามัญในเพลงลูกทุ่งร่วมสมัย” ที่สะท้อนข้อมูลถึงผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งที่กำหนดบทบาทของผู้หญิงมี 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการศึกษา และปัจจัยด้านวัฒนธรรมชุมชน เป็นปัจจัยกำหนดให้ผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งมีบทบาทและบุคลิกที่เปลี่ยนไปจากอดีต และเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่เด่นที่สุด

8) บทเพลงสะท้อนนัยยะทางภาษาในฐานะที่เป็นวรรณกรรมความคิด และชีวิต ดังนั้นในเพลงทุกเพลงที่ยกมาจะเห็นภาษา วรรณกรรมความคิด และการใช้ภาษาสื่อความ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์วรรณศิลป์ในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของหนู มิเตอร์ (สุนทรี ดวงทิพย์, 2015) ที่ในงานได้วิเคราะห์วรรณศิลป์ในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของหนู มิเตอร์ โดยศึกษาจากผลงานเพลงอัลบั้มชุดนิราศป่าปูนและอัลบั้มลูกทุ่ง มิเตอร์ ชุดที่ 1-5 รวม 24 เพลง ที่ผู้วิจัยสะท้อนผลการวิเคราะห์ว่า “...วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งมีเนื้อหาสาระสะท้อนวิถีชีวิตและเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม โดยนำเสนอเนื้อเพลงด้วยภาษาที่เรียบง่าย ซึ่งผู้ประพันธ์เพลงสามารถเลือกใช้คำได้เหมาะสมกับอารมณ์เพลง จึงทำให้ผู้ฟังหรือผู้รับสารเข้าใจความหมายได้ตรงกับที่ผู้ประพันธ์เพลงต้องการ ซึ่งความงามด้านวรรณศิลป์เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ช่วยส่งเสริมให้วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของหนู มิเตอร์มีคุณค่าน่าสนใจ โดยเฉพาะความโดดเด่นด้านวรรณศิลป์ อันได้แก่การ

ใช้ภาพพจน์ในเพลงลูกทุ่ง ประกอบด้วย ภาพพจน์เปรียบเทียบ (อุปมา อุปลักษณ์) ภาพพจน์สิ่งแทน (สัญลักษณ์ นามนัย) ภาพพจน์สมมติ (บุคลาธิษฐาน สมมุติภาวะ) ภาพพจน์ขัดแย้ง (ปฏิปจน์ ปฏิพากย์) ภาพพจน์เกินจริง (อติพจน์) และด้านการใช้ภาษาในเพลงลูกทุ่ง ประกอบด้วย การเล่นคำ การซ้ำคำ และการซ้ำเสียง...” หรือในงานเรื่อง “ภาพสะท้อนสังคมกับบรรณคดีในเพลงลูกทุ่งไทย พ.ศ. 2500-2550 (พิชญพงษ์ ญาณศิริ, โกวิท พิมพ์วง, วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, 2014, 145-156) หรือในงานเรื่อง ความยากจนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง : มุมมองและข้อสังเกตบางประการ (เจตจิต คชฤทธิ์, 2013, 187-201) ในงานเรื่อง พินิจเพลงลูกทุ่งในแง่วรรณกรรมพื้นบ้านพื้นเมือง (จินตนา ดำรงค์เลิศ, 1998, 18-29) โดยงานวิจัยที่ยกมาสะท้อนความว่าเพลงลูกทุ่งเป็นวรรณกรรมทางสังคมที่สะท้อนข้อมูลข้อมูลเท็จจริง อารมณ์และความรู้สึกในฐานะเป็นบันเทิงคดีชนิดหนึ่ง

ภาพที่ 4 บทวิเคราะห์ต่อเพลงและมิติเชิงพื้นที่เพชรบุรี สมุทรสงคราม และราชบุรี (ภาพ ; ผู้เขียน)

เพลงลูกทุ่งดนตรี และการสื่อสาร

ในเสน่ห์ของดนตรี และวิถีของบทเพลง ตามที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ และพยายามสื่อความให้เห็นว่า เพลงลูกทุ่ง หรือเพลงชนิดอื่น ๆ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารทั้ง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และศาสนา ที่สามารถสะท้อนออกมาเป็น (1) ภาษากับการเล่าเรื่อง (2) ข้อมูลอันเป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเพลง (3) การเรียงร้อยสื่อความ เท่าที่สังเกต จะพบว่าดนตรีที่ปรากฏส่วนใหญ่จะเป็นการเรียงร้อยเป็นกลอน หรือการสัมผัสนอกสัมผัสใน ที่ทำให้เห็นว่าดนตรีเป็นส่วนสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นเพลง และดนตรี (4) ทำให้เกิดการพลังและการขับเคลื่อนร่วมกันระหว่างดนตรีและเอกลักษณ์ของดนตรี และเอกลักษณ์ของพื้นที่ทางดนตรี ทำให้เกิดเป็นพลังและการขับเคลื่อนในองค์รวมทำให้เกิดการสื่อสาร ดังนั้นดนตรี เพลงนอกเหนือจากการจะเป็นวรรณกรรม และการเล่าเรื่องแล้ว ยังเป็นเอกลักษณ์ในเรื่องการสื่อสาร และวิถีของการสื่อสาร ดังนั้นในอดีต ดนตรีไม่ได้มีมาก การเล่าเรื่องผ่านดนตรี ในเพลงที่ยกมาประกอบด้วยเสียงขับร้อง และดนตรีประกอบทั้งในแบบ คีต สี ตี เป่า ที่ในศาสตร์แห่งดนตรีเรียกว่า “ปัญญาดุริยางค์” ที่ปรากฏในบทความเรื่อง “ดนตรีในพระไตรปิฎกว่าด้วยการบำบัด บุญ และการบรรลुरुธรรม” (ดิเรก ดวงลอย และคณะ, 2559, 118-134) (ก) เพลงสื่อสารดนตรีที่มีความหลากหลาย (ข) สื่อสารข้อเท็จจริงในเพลง

ทั้งเหตุการณ์ ข้อมูล บุคคลในเหตุเพลง หรือเหตุการณ์ในเพลง (ค) เพลงสื่อสารความคิดของผู้แต่ง เช่น เพลงสาวเพชรบุรี ก็เป็นการสะท้อนคิดความรู้สึก หรือเพลงลาสาวแม่กลองก็เป็นการสะท้อนความรู้สึก ซึ่งทั้งหมดเป็นการสื่อสาร หรือในเพลงร่วมสมัยของดนตรีเพื่อชีวิตอย่างคาราบาวก็สะท้อนบริบทของความคิด เช่น เพลงพะยอม (พ.ศ.2563) ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์กรณีวัดสวนแก้วกับข้อพิพาททางกฎหมายว่าด้วยที่ดินและโฉนดที่ดิน โดยเพลงพูดถึงพระพยอม (แต่ผู้ร้องและแต่งใช้คำว่าแต่เนรโมยอม สะท้อนสื่อสารข้อเท็จจริงในเหตุการณ์นั้น) หรือในกรณีเพลงแรพ “แลร์กนิรันดร์กาล” ที่สะท้อนบริบทความเชื่อต่อความรักต่อภพาวาดที่วัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน ทั้งหมดจึงเป็นการสื่อสารผ่านเพลง ดังนั้นดนตรี เพลง ภาพยนตร์ และภาพ หรืออีกหลายช่องทาง ล้วนเป็นสิ่งร่วมสมัยต่อการสื่อสาร ประหนึ่งเอกลักษณ์ของเพลงลูกทุ่ง จึงเป็นการสื่อสารบริบทเชิงพื้นที่ของแต่ละแห่งทำให้เกิดความร่วมมือต่อสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน

การใช้เพลงเป็นช่องทางในการสื่อสารทั้งอัตลักษณ์ สำนึก และชาติพันธุ์ ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง *วรรณกรรมเพลงพื้นบ้านก้นดรีม: กรณีศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรตามแนวบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา* (คณินันต์ ไสยโสภณ, ประทีป แชรรัมย์, 2018, 95-107) ในงานวิจัยเรื่อง *พัฒนาการในการสื่อสารของเพลงลูกทุ่งผ่านการเล่าเรื่องตามค่านิยม ของสังคมไทย จากอดีตสู่ปัจจุบัน* (ทัศน์วดี ฐุสรานนท์, พรพรรณ ประจักษ์เนตร, 2560, 1-30) ในงานวิจัยเรื่อง *เพลงลูกทุ่งไทยในบริบทจักรวรรดินิยม (พ.ศ. 2500 – 2530) : การสื่อสารภาพแทนความเป็นไทยที่ยังไม่ถูกสร้าง* (อิทธิเดช พระเพ็ชร, เขาวฤทธิ เชาวแสงจันทร์, 2562, 59-69) ในงานวิจัยเรื่อง *เพลงลูกทุ่งลาวกับการประกอบสร้างความทันสมัย* (ปิยวรรณ กัณฑ์ทอง, 2561, 13-33) ในงานเรื่อง *การสร้างแบรนด์บุคคลของศิลปินลูกทุ่ง ป๊อปปี้ ปรัชญาลักษณ์* (พันธกานต์ ทานนท์, 2562, 145-169) และในงานวิจัยเรื่อง *กลวิธีทางภาษาในเพลงลูกทุ่งเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และการเมืองเชิงวัฒนธรรม ของคนอีสานพลัดถิ่น* (สิริชญา คอนกรีต, 2560, 1577-1594) เป็นต้น ทั้งหมดเป็นการสะท้อนข้อเท็จจริงและสัญลักษณ์ในเพลง ที่มีเป้าหมายเป็นการสื่อสาร ดังนั้นดนตรี เพลง รวมทั้งเพลงลูกทุ่ง จึงเป็นการสื่อทั้งการเมือง อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งปรากฏในเพลงและในดนตรีที่ยกมา

สรุป

ดนตรีเป็นการสะท้อนถึงข้อมูลหรือเรื่องราวในเพลง ที่เป็นการบันทึกทั้งในส่วนในช่วงเวลา เหตุการณ์ และความเกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น และที่สำคัญเพลงยังสะท้อนถึงประเพณี วัฒนธรรม เอกลักษณ์ทางภาษาเสน่ห์ของภาษา และข้อเท็จจริงทางภาษาที่ทำให้เกิดพลวัตที่เกิดขึ้นของดนตรี และเนื้อหาในเพลงที่เกิดขึ้นด้วย ทำให้เกิดการเรียบเรียงเป็นภาษาเพลง ภาษาดนตรี และภาษาของวรรณกรรมดนตรี ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนผ่านเป็นความงดงามและเอกลักษณ์ของดนตรี ที่ทำให้เกิดการสื่อสารด้วยดนตรี (1) การบันทึกข้อมูลและช่วงเวลาของประวัติศาสตร์ในช่วงเวลานั้น ดังปรากฏในเพลงลาสาวแม่กลอง ที่ให้ความสำคัญกับทหาร และการแต่งเพลง (2) เป็นการบันทึกบริบทในเชิงพื้นที่และช่วงเวลา ที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนดนตรี (3) เป็นการบันทึกวรรณกรรมผ่านการเล่าเรื่อง และผสมดนตรี ทำให้เกิดการเล่าเรื่องผสมผสานกับเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและก่อให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นพลังทางภาษาและการสื่อสารด้วยเช่นกัน ดังนั้นในการนำเสนอในบทความจึงสะท้อนเพลงลูกทุ่งที่เราคุ้นชิน แล้วนำมาเล่าเรื่องอย่างเป็นระบบภายใต้ ความเป็นจริง ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเพลงสาวเพชรบุรี ลาสาวแม่กลอง นิราศรักนครปฐม หนึ่งในดำเนิน และลาสาวโพธาราม

เอกสารอ้างอิง

- เคน สองแคว. (9 มิถุนายน 2560). *ลูกทุ่งทหาร*. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2563. จาก <https://www.komchadluek.net/news/ent/270246>
- จำนงค์ ไชยมงคล. (2562). กระบวนทัศน์เชิงพุทธจิตวิทยาในเพลงลูกทุ่งไทยวารสาร*มหาจุฬานาครทรรค์*, 6(6), 2911-2932.
- จินตนา ดำรงค์เลิศ. (1998). พินิจเพลงลูกทุ่งในแง่วรรณกรรมพื้นบ้านพื้นเมือง. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*, 23(3), 18-29.
- เจตต์จ คชฤทธิ์. (2013). ความยากจนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง : มุมมองและข้อสังเกตบางประการ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 3(2), 187-201.
- ณกมล ปุณฺชเขตต์ทิกุล. (2015). ไพบูลย์ บุตรขัน กับภูมิปัญญาทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งไทย. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 6(2), 29-37.
- ดิเรก ตัวลอย และคณะ. (2559).ดนตรีในพระไตรปิฎกว่าด้วยการบำบัด บุญ และการบรรลุธรรม. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*, 1(2), 118-134.
- ต้นหยง วรวงาน, ศรชัย มุ่งไธสง, ณ์ฐฐพล สันธิ. (2017). การวิเคราะห์ภาษาภาพจน์ที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง: กรณีศึกษาบทเพลงของนักร้องหญิงต่าย อรทัย. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 10(3), 249-261.
- ถาวรดา จันทนะสุด. (2008). พุ่มพวง ดวงจันทร์ จุดพลิกผันของเพลงลูกทุ่งไทย. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 37(1), 1-22.
- ทับทิม ชัยชนะ โกชัย สาริกบุตร รังสรรค์ จันดี. (2016). บทบาทของผู้หญิงสามัญในเพลงลูกทุ่งร่วมสมัย. *พิมพ์เนศวร์สาร*, 12(2), 53-62.
- ทัศนวิศิน ฐุสรานนท์ พรพรรณ ประจักษ์เนตร. (2560). พัฒนาการในการสื่อสารของเพลงลูกทุ่งผ่านการเล่าเรื่องตามค่านิยม ของสังคมไทย จากอดีตสู่ปัจจุบัน. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ*, 4(2), 1-30.
- ทัศนวิศิน ฐุสรานนท์,พรพรรณ ประจักษ์เนตร. (2560). พัฒนาการในการสื่อสารของเพลงลูกทุ่งผ่านการเล่าเรื่องตามค่านิยม ของสังคมไทย จากอดีตสู่ปัจจุบัน. *วารสารการสื่อสารและนวัตกรรม นิด้า*, 4(2), 1-30.
- ประทีป แชรรัมย์. (2018). วรรณกรรมเพลงพื้นบ้านกันตรึม: กรณีศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรตามแนวบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 20(1), 95-107.
- ประมาภรณ์ ศิริภูมิ, เมธานนท์ สงสุระ, ปพิชญา พรหมกันธา, พัทธนันท์ พาป้อ, ปุณ ชมภูพระ. (2019). สุนทรียภาพทางภาษาในบทเพลงไทยลูกทุ่งของ เต๋ย อธิบดีนทร์. *วารสารปัญญา*, 26(1), 1-13.
- ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ.(2018).ปฏิบัติทางวาทกรรมในวัฒนธรรมสมัยนิยมผ่านเพลงลูกทุ่งไทย. *กระแสวิวัฒธรรม*, 19 (36), 74-81.
- ปิยวรรณ กันทอง. (2561). เพลงลูกทุ่งลาวกับการประกอบสร้างความทันสมัย. *วิจิตรวรรณสาร*, 2(2), 13-33.
- พรทิพย์ ฉายกั, จันทนา แก้ววิเชียร.(2018). วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่แต่งโดย สลา คุณวุฒิ. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 20(1), 91-99.
- พันธกานต์ ทานนท์. (2562).การสร้างแบรนด์บุคคลของศิลปินลูกทุ่ง ป๊อปปี้ ปรัชญาลักษณ์. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*, 2(3), 145-169.

- พิษณุพงษ์ ญาณศิริ, โกวิทย์ พิมพวง, วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2014). ภาพสะท้อนสังคมกับวรรณคดีในเพลงลูกทุ่งไทย พ.ศ. 2500-2550. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 33,(3), 145-156.
- เพชรรุ่ง เทียนปิวโรจน์. (2015). รายงานตรวจราชการเมืองราชบุรีและเมืองสมุทรสงคราม ร.ศ. 117 : เอกสารประวัติศาสตร์ราชบุรีและสมุทรสงครามในสมัยรัชกาลที่ 5. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 5(2), 147-166.
- มะณีรัตน์ รักเพื่อน, จารุวรรณ ธรรมวัตร, โสภี อุ่นทะยา. (2017). สารัตถะของเรื่องเล่าในเพลงลูกทุ่งอีสาน. *วารสารวิชาการรวมสาร*, 15(3), 145-155.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2559). ข้อกำหนดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง การจัดตั้งวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี พุทธศักราช 2558 เล่ม 133 ตอนพิเศษ 48 ง หน้า 40.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). ข้อกำหนดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง การจัดตั้งวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี พุทธศักราช 2562 เล่ม 132 ตอนพิเศษ 104 ง หน้า 65.
- วีระพงศ์ มีสถาน. (2550). *คนราชบุรี*. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์ จำกัด.
- สัจจา ไกรศรีรัตน์. (2555). วัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์จังหวัดราชบุรีในบริบทของการท่องเที่ยว. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 8(2), 22.
- สัญญา ชีวะประเสริฐ. (2017). พุ่มพวง ดวงจันทร์ ปรากฎการณ์ของเพลงลูกทุ่ง. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 36(1), 133-153.
- สาทร ศรีเกตุ. (2013). ภาพสะท้อนและพลังขัดแย้งของกระบวนการเป็นสากลของรัฐในเพลงลูกทุ่งไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงยุคเผด็จการทหาร. *วารสารสังคมศาสตร์*, 43(2), 105-123.
- สิริชญา คอนกรีต. (2015). ดนตรี เทศกาล และอาชีพในเพลงลูกทุ่ง : อัตลักษณ์และการต่อรองของคนอีสาน. *วารสารอักษรศาสตร์*, 44(2), 71-102.
- สิริชญา คอนกรีต. (2558). ดนตรี เทศกาล และอาชีพในเพลงลูกทุ่ง: อัตลักษณ์และการต่อรองของคนอีสาน. *วารสารอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 44(2), 71-102.
- สิริชญา คอนกรีต. (2560). กลวิธีทางภาษาในเพลงลูกทุ่งเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และการเมืองเชิงวัฒนธรรม ของคนอีสานพลัดถิ่น. *Verdian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย มนุษย์ศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 1577-1594.
- สุนทรี ดวงทิพย์. (2015). การศึกษาวิเคราะห์วรรณศิลป์ในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของหนูมิเตอร์. *ลักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์*, 21(2), 67-82.
- อรวรรณ ชมดวง, อรทัย เพ็ญยุระ. (2557). เพศวิถีและสังคมไทยในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง. *วารสารบัณฑิตศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 3(2), 76-98.
- อิทธิเดช พระเพ็ชร, เขาวุธสิทธิ์ เขาว์แสงจันทร์. (2562). เพลงลูกทุ่งไทยในบริบทจักรวรรดินิยม (พ.ศ. 2500 – 2530) : การสื่อสารภาพแทนความเป็นไทยที่ยังไม่ถูกสร้าง. *วารสารนิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 37(1), 59-69.
- อุไรวรรณ สิงห์ทอง, หนึ่งฤทัย ม่วงเย็น, ขวัญดาว บุญทอง. (2017). วิเคราะห์การใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของใบเตย อาร์สยาม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(1), 73-78.